

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XIX. Nemini licet scripturas publicas ementiri ad innocentiam suam
contra testem in justum defendendam; seu quodvis aliud instrumentum
amisit, cujus defectu gravissimi momenti litem amissurus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

num, reum minime obligari ad faciendum crimen suum, unde tantum malum sibi parari videtur. Quia obligatio ista foret onus supra naturam vires difficile. Unde in re tam ardua Judex non est Superior. Numero verò 9. id verum putat, non solum ubi periculum est vitæ, sed & cuiuscumque gravis mali, v. g. gravis infamiae. Et num. 10. quid de malo levi? Etiam tunc à mortali excusat cum æquivocatione negantem crimen à se commissum. Quia de jure natura esse videtur, ut ne leve quidem vitium mihi insigam, &c. Ecce ratiunculas, ob quas omnis penè Superiorum potestas vix non radicatus evertitur. Si enim Judici & Superiori legitime præcipiatur aliquid, unde grave vel leve malum, seu incommodum timeatur, parendum non est, quando & in quo parendum erit? Etiam in dubio an Superior legitime præcipiat, parendum esse constat ex dictis tom. 1. ubi de conscientia dubia.

122 At (inquit Büsembaum l. 4. c. 3. dub. 7.) saltem nemo tenetur obedire Superiori in caput suum. Tum quia lex humana communiter non obligat cum periculo mortis. Tum quia inhumanum videtur, ut qui convinci non potest, teneatur præbere arma contra se, quibus occidatur, aut gravem poenam subeat. Tum quia non videtur tam heroicus actus præcipi posse.

123 At (inquam ego) commune Reipublicæ bonum, judiciorum praxis, autoritas & necessitas, dilectioque Dei & proximi contrarium exigit, ut probatum est supra; exigit (inquam) ut in casu assertionis nostræ reus obedire teneatur cum periculo mortis; exigit ut reus veritatem confiteatur, licet ob confessionem occidendus sit; denique exigit actum illum, tamen difficilem, præcipi posse, ut etiam præmissa evincunt. Ea proinde in re, licet ardua, Judex non deinit esse Superior, uti Tamburinus existimat n. 6.

CAPUT XIX.

Nemini licet scripturas publicas ementiri ad innocentiam suam contra testem injustum defendendam, nec ille qui veram apocham, schedulam obligatoriam, seu quodvis aliud instrumentum amisit, cujus defectu gravissimi momenti litem amissurus est, falsum fabricare ac supponere potest absque gravi peccato.

124 Tamburinus l. 9. c. 3. §. 2. postquam in materia invidiosa ad questionem, Quid enim si sodomitam oportet probari esse illum testem contra te falso deponentem, si hæreticum, si excommunicatum, an hoc licebit ad repellendum ipsius testimonium? velut sub aliena persona respondebit (inquit) aliquis, sibi testis falsus id imputet. Subjungit: audio, sed adhuc hæreo. Quid enim si sit necesse publicas scripturas ementiri, possitne Notarius publicus ad hoc induci, si Notario constaret mea innocentia? Iterum sub aliena velut persona, respondebit, quidni? Id enim non est infidelem esse Reipublicam, sed maxime fidelem, dum ejus-

dem Reipublica innocentes sic defenduntur. Sic ille, in aliud quidem tempus id evolendum reservans, & incertum relinquens, an id licitum non sit. Verum hæretis est dubitare an licitum sit, quod octavo certò prohibitum est præcepto, uti sapienter Curiones Parisienses in scripto suo nono observant. Et verò si certò prohibitum non est, si (inquam) ad casum illum certò se non extendat octavi præcepti prohibitio, juxta eundem Tamburinum certò est licitum. Quia, ut ait l. 1. c. 3. §. 7. si adhibita diligentia dubites, an lex ad aliquem casum se extendat, non teneris ad illam, quia tunc possidet libertas, qua cum sit certa, non potest ligari lege incertâ. Cui conformiter Terillus in fundam. Th. Mor. q. 23. n. 161. Lex non obligat, nisi sit sufficienter promulgata; talis autem non est, nisi sit manifestè & evidenter cognita. Et ante utrumque Caramuel Theol. fundam. edit. Lugdun. n. 275. Nihil habendum illicitum, nisi quod impingit evidenter in aliquam legem, obligatoriam evidenter. Tamburiana proinde Decalogi explicatio, verius est ipsius relaxatio, uti Sinnichius demonstrat in Saule suo Exegete.

Propterea omnino abjicienda est illa ipsius 125 responsio, licet sub dubio ac veluti aliena sub persona proposita. Sicut & propositio ista Emmanuelis Sa verbo falsarius n. 2. edit. 1. Falsare non est, nec peccatum mortale, amissa scriptura de hereditate, aut nobilitate, aliam similem efficere. Et iterum apud Guimenium p. 112. n. 2. Falsificans aliquam privatam scripturam aut syngraphum, aut apocham, fidem facientem se satisfecisse debito pecunie mutuo acceptæ, dum aliam legitimam à creditore acceptam amisit, alio modo non valens probare solutionem, non est dammandus peccati mortalis. Sunt enim Reipublicæ perniciosæ opiniones istæ, sunt falsæ, sunt scandalosæ. Quamvis enim similia faciens injuriam non faciat proximo, committit tamen mendacium Reipublicæ, ac publicæ fidei perniciosum, & ad ea Notarium inducens, inducit ad perjurium, sive ad violandum juramentum ab eo Reipublicæ præstitum.

CAPUT XX.

Octavo præcepto non solum prohibetur externa locutio contra proximum, sed & interna per dubitationem, suspensionem, opinionem, & judicium temerarium, quorum natura & malitia explicatur.

Ante omnia explicandum est discrimen 126 inter dubitationem, suspensionem, opinionem, & judicium. Dubitatio est hæsitatio intellectus, non magis declinantis in unam, quam in aliam partem, sed in medio suspensum tenens intellectum. Suspectio est inclinatio seu propensio intellectus ad assensum unius partis, sic tamen ut necdum assentiat, vel adeo debilitet, ut in primo gradu ultra dubitationem subsistat, in inchoato scilicet, &